

מאצ'ה מאצ'וק:

„בצילומי הקברים מהשוואה ניסיתי להעביר כאב!“

בימים אלה מוצגת תערוכה יוצאת-דופן במלון קרלטון בתל-אביב. הקירות גדושים במיסגרות-מיסגרות. המתע-דות בצילום ובציור את קבריהם של קורבנות השואה בפולין. האחראי על דרך ההנחה המרגשת הזאת הוא איכר פולני, נוצרי כבן 40 ושמו מאצ'ה מאצ'וק. שוחחתי עם האמן על נושא תערוכתו. מכיוון שמאצ'וק דובר פולנית בלבד, התנהלה השיחה בכבודות, אך ברגשות. עיקר הרגשות הופנתה לקבלת-הפנים החמה, לה זכה בישראל.

● איך הגעת למבצע יוצאת-הדופן הזה?

לפני חמש שנים הצגתי תערוכה מצוירי בכפר פולני נידח. הודמנה לשם ישראלית ילידת פולין, שהגיעה לשם לביקור. התפתח בינינו שיחה מעמיקה. כתומה, הביטה היהודיה בעיני ואמרה, שבמשך כל תלאותיה בגטאות היררהה: „היכן היכן הוא האלוהים?“

הדברים חדרו עמוק לליבי, ונוצר בינינו קשר של מיכתבים ארוכים. קשה היה להשתחרר מהשיחה הקשה היא. כעבור זמן התחלתי להתחקות אחר קברותיהם של קורבנות השואה.

● מה גילית?

גיליתי מאות קברים של יהודים ככל רחבי פולין. הקברים היו במצב הונחה מתקדם ביותר. עם זה, ניתן היה להבחין בכל קבר בסיתותים ובמלאכת-פיסול שנחצבו בו. הכל היה מונח בצורה מחרידה. חשתי חובה עצומה לתעד את הנעשה. בהמשך לתיעד הצילומי, החלתי לבטא את תחושותי גם בציור, והשתמשתי במטביים שמצאתי על הקברים.

● מה ניסית לומר, באמצעות הצילומים והציורים שאתה מציג?

זהו קשר נפשי עמוק. איני יכול להסביר את הקשר העמוק שנרקם ביני, כנוצרי, לבין היהדות. קשה לי לומר מה ניסיתי להעביר בתערוכה. אולי כאב.

● איך הגיב הקהל בישראל?

הופתעתי מאוד ממיספר האנשים שזרמו לתערוכה — מאות של ניצוליי-שואה, שפרצו בכבי מול התמונות. אני מאוד נרגש מכך.

דויד גלאס:

„אני לא יודע מה השקפתו הפוליטית של זמיר!“

הקדנציה שלו לא תימשך לעד! הבהיר ממלא-מקום ראש-הממשלה, יצחק שמיר, לשביעות רצונם של חוגים בימין. המטרה הנוכחית למיתקפות הימין היא היועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר. נדמה כי הפעם זוהי מיתקפה מאורגנת וחריפה מתמיד. שוחחתי בעניין עם מי שהיה יושב-ראש ועדת-החוקה-חוק-מישפט של הכנסת, דויד גלס.

● בשנים בהן כיהנת כיו"ר ועדת החוקה-החוק ומשפט בכנסת — 1977-1981 — היו מיתקפות כאלה על היועץ המישפטי לממשלה?

מיתקפות? היו מיתקפות מסוג אחר, על נושאים ספציפיים. למשל, היה את העימות בין אריאל שרון לבין גר גרייבר, האיש שבנה וילה בגדרה, ובתי-המישפט פסקו שעליו לעבור משם. שרון התייצב אז לצידו בצורה החזקה ביותר, והתקיף את היועץ המישפטי לממשלה. ועדת החוקה, ואני בראשה, הכשלנו את מהלכי של שרון, על-ידי הגשת הצעות לסדר-היום ובשיטות נוספות. כתגובה, פתח שרון במסע השמצות, הכפשות ואיומים כנגדי.

● אילו איומים?

איומים מכל סוג.

● המיתקפות כנגד זמיר כיום הן בעלות אופי חמור יותר.

מה שקורה כיום זהו עוד סימן להידרדרות של שילטון-החוק. כאשר היועץ המישפטי עומד בפרץ — אז הוא הכתובת למיתקפה מצד הקיצוניים.

● זמיר כיהן גם בתקופתך כיועץ מישפטי לממשלה. מהיכרותך עימו, אתה יכול לקבוע אם השקפתו שמאלנית?

אין לי מושג. מעולם לא שמעתי ממנו, במהלך עבודתנו המשותפת, איזו שהיא ריעה פוליטית. זהו רק סימן לכך, שהוא אינו מתבטא באופן פוליטי, כפי שאינו צריך להתבטא כך.

● אילו היות כיום יושב-ראש ועדת-החוקה-החוק ומישפט — כיצד היית יוצא להגנתו של זמיר?

קודם כל, אני רוצה לומר, כי המיתקפה עליו היא בעצם מתקפה על רשויות-המישפט. אין זו מתקפה פרסונאלית. זהו ביזיון של רשויות-המישפט.

אין לי מושג כרגע כיצד הייתי נוהג, אולם אני מופתע מאוד מחוסר-התגובה. הייתי מצפה לתגובות חריפות יותר מראש-הממשלה ומנשיא בית-המישפט העליון בנושא. צריך לשקול אולי אפילו תגובה מישפטית נאותה.

נאוה ארד:

„דרוש לי באופן דחוף רואה-חשבון בתחתיים!“

דרושה סופר-וומן! מנהלת-חשבונות סוג 3 עם ניסיון... יכולת ביצועית... שעות עבודה לעיתים מעבר לשיגרה... על המתאימות להתקשר לריבקה. אלה הן רק כמה פנינים ממודעה שהתפרסמה בלוח פירסומי לפני שבועיים. את המודעה קיטשה תמונת נערה בביקיני מינימלי ובמגפיים, בסיגנון לבושה-עירטולה של לינדה קרטל, הסופר-וומן הטלוויזיונית.

אחת הנשים שהתייחסו ברצינות למודעה וטילפנו לריבקה, היתה חברת-הכנסת נאוה ארד. היא הגיבה בכעס ובעלבון על המודעה הוולגארית.

● מה בדיוק הרתיח אותך במודעה?

ניתן להתייחס למודעה בצנינות ובהמור ולתבוע, על-פי חוק שיווי-הזרמנויות-בתעסוקה, פירסום מייד של סופר-מן — גבר בתחתיים, העושה שרירים ובידו נבט. יש כמוהו לציין שעליו להיות מנהל-חשבונות סוג 3 עם ניסיון, שתהיה לו יכולת ביצועית ושיסכים לשעות-עבודה לא שיגרתיות.

אבל ברצינות: פירסום מודעה כזאת הוא שערוריה, גם אם מדובר בכיכול בגימיק פירסומי המניח שהקשר האסוציאטיבי בין חתיכה למספרים יעורר סקרנות.

● אבל מטרת הפירסום היא למשוך תשומת-לב, ומודעה כזאת בורדאי מעוררת יותר תשומת-לב מאשר צורת פירסום שיגרתית.

קודם-כך, איני חושבת שהמודעה הצליחה בכך. עובדה: את לא שמת לב אליה, וכמוך גם רבים אחרים. שנית, כתוב במודעה שיש לפנות לאשה — לריבקה. אז אם ריבקה, או כל אשה אחרת, מוכנה לצורת פירסום כזאת — כאן טמונה הבעיה: כלומר: המודעות אצל נשים לנושא נמוכה. אני רק יכולה לקוות שמנהלות-חשבונות המכבדות את עצמן לא פנו כלל וכלל לריבקה.

● את, לעומת זאת, פנית אליה.

כן, ונודע לי שבסוף — אחרי הפירסום הפרובוקטיבי והמביש הזה — התקבל למישרה גבר.

● ומה עוד עשית בעניין זה?

ברקתי ומצאתי שאין לי כל אפשרות לתבוע את החברה המפרסמת לדין, מכיוון שלחוק שיווי-הזרמנויות-בתעסוקה אין שיניים. בינתיים, עד שהמצב החוקי לא ישתנה, אני קוראת לכל הנשים בארץ שלא להיענות למודעות כאלה ולהחרים את התברות העומדות מאחריהן.